

УДК: 658.511

Т.В. Калашнікова, д-р екон. наук, професор

e-mail: kalasnikova.tv@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-4474-7160>

Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця

СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СВИНАРСТВА В УКРАЇНІ

Визначено відмінності в динаміці показників діяльності в розрізі окремих категорій виробників та підтверджено підвищення ролі сільськогосподарських підприємств у виробництві продукції свинарства. Здійснено стратегічний аналіз галузі свинарства з визначенням основних перспективних напрямів її розвитку. Запропоновано концептуальний підхід до удосконалення стратегічного аналізу галузі свинарства з розробкою сценаріїв розвитку промислового свинарства України на основі SWOT-аналізу з метою нарощування обсягів виробництва якісної та безпечної продукції.

Ключові слова: тваринництво, свинарство, категорії виробників, стратегічний аналіз, SWOT-аналіз, сценарії розвитку промислового свинарства.

Постановка проблеми. За прогнозами FAO до 2050 року виробництво м'яса в світовому масштабі має подвоїтися за рахунок, в основному, країн, що розвиваються. Отже, на світовому ринку м'яса у довгостроковій перспективі очікується сприятлива кон'юнктура, а домінуючими видами м'яса на споживчому ринку залишаться найбільш доступні за ціною і зручні в приготуванні птиця і свинина [1].

Україна має серйозні передумови для успішного розвитку тваринницької галузі: достатню кормову базу, багаторічний досвід, недорогу робочу силу. На даний час свинарство, що є другою за значенням галуззю тваринництва в Україні, забезпечує понад 12 тис. робочих місць (2,4% зайнятих у сільському господарстві); понад 2 млрд грн податкових надходжень та майже 11% валової продукції тваринництва [2]. Однак, стан справ в галузі суттєво погіршується. Якщо у 2018-2019 роках виробництво свинини було прибутковим, то у 2020 році збитки від вирощування свиней склали 0,7 млрд. грн. [3], що обумовлено впливом цілого ряду внутрішніх та зовнішніх факторів на діяльність виробників продукції свинарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання оцінки сучасного стану та визначення тенденцій розвитку вітчизняного ринку свинини в умовах організаційно-економічних трансформацій галузі свинарства ґрунтовно досліджуються в працях цілого ряду науковців.

Зокрема, Н. Копитець та В. Волошин проаналізували сучасний стан ринку м'яса в Україні та виявили тенденції його розвитку, дослідили трансформаційні процеси у тваринництві України та зумовлені ними зміни в структурі ринку м'яса [4]. І. Леськів здійснив детальний аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку виробництва м'яса в Україні по м'ясних галузях як основи формування пропозиції на ринку м'яса та м'ясної продукції [5]. О. Рудич, М. Ібатулін, А. Підгорний дослідили економічні засади виробництва продукції свинарства в сільськогосподарських підприємствах в аспекті екологічних вимог [6]. В. Якобчук, І. Кравець, О. Руснак запропонували концептуальний підхід до формування стратегії розвитку підприємств галузі свинарства, суть якого полягає у переході до інноваційної моделі забезпечення їх конкурентоспроможності [7].

Однак наукового обґрунтування потребує визначення стратегічних перспектив розвитку галузі свинарства на основі дослідження взаємодії факторів внутрішнього і зовнішнього середовища та напрацювання практичних рекомендацій окремим категоріям виробників продукції

свинарства з метою нарощування обсягів виробництва якісної та безпечної продукції.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є здійснення стратегічного аналізу галузі свинарства з визначенням основних перспективних напрямів її розвитку.

Виклад основного матеріалу досліджень. Виробництво продукції тваринництва в цілому і м'яса зокрема є однією з провідних сфер у вирішенні продовольчої проблеми та забезпеченні населення країни повноцінним харчовим білком. В Україні виробництво свинини тривалий час відіграло важливу роль у формуванні м'ясних ресурсів. Рівень засвоєння організмом м'яса свиней становить 90-95%. Завдяки сприятливим умовам кормовиробництва, цінним біологічним особливостям тварин, високій окупності кормів, в належних умовах їх утримання та годівлі, свинарство може бути не лише економічно вигідною, а й високоприбутковою галуззю [8].

Як свідчить проведений нами аналіз, в галузі має місце стійка тенденція до скорочення поголів'я свиней: з 7,6 млн. голів у 2012 р. до 3,3 млн. голів на початок 2020 р., або у 2,3 рази (табл. 1).

1. Динаміка показників виробництва та реалізації продукції свинарства в Україні у 2012-2019 рр.

Показники	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Поголів'я свиней, тис. гол	7576,7	7922,2	7350,7	7079,0	6669,1	6109,9	6025,3	5727,4
у т.ч. с.-г. підприємства, тис. гол	3556,9	3878,9	3732,8	3704,0	3565,9	3303,6	3395,6	3300,1
господарства населення, тис. гол	4019,8	4043,3	3617,9	3375,0	3103,2	2806,3	2629,7	2427,3
Вирощування свиней (жива маса), тис. т	976,2	1047,5	1017,0	1024,0	1007,9	985,5	965,6	966,9
у т.ч. с.-г. підприємства, тис. т	487,0	559,3	563,1	583,8	580,3	531,3	529,6	546,1
господарства населення, тис. т	489,2	488,2	453,9	440,2	427,6	454,2	436,0	420,8
Виробництво свинини (забійна маса), тис. т	700,8	748,3	742,6	759,7	747,6	735,9	702,6	708,3

у т.ч. с.-г. підприємства, тис. т	303,8	362,3	377,0	400,3	397,0	372,6	359,8	384,8
господарства населення, тис. т	397,0	386,0	365,6	359,4	350,6	363,3	342,8	323,5
Витрати кормів на 1 центнер приросту свиней, ц. корм. од.	6,82	6,35	6,28	5,99	5,79	5,35	5,50	5,38
у т.ч. с.-г. підприємства, ц. корм. од.	5,39	4,62	4,57	4,46	4,41	4,31	4,84	4,84
господарства населення, ц. корм. од.	8,13	8,37	8,43	8,05	7,68	6,58	6,29	6,08
Середня жива маса свиней, реалізованих на забій, кг	122	120	119	123	121	121	120	121
у т.ч. с.-г. підприємства, кг	103	106	109	108	107	106	107	109
господарства населення, кг	142	138	133	144	143	141	138	140

Джерело: складено на основі [9]

За розрахунками, темпи скорочення поголів'я свиней суттєво відрізняються залежно від категорій виробників: при загальному щорічному скороченні поголів'я свиней на 316 тис. голів, щорічні темпи його скорочення в сільгосп підприємствах становили 67 тис. голів, в господарствах населення – відповідно 249 тис. голів.

За досліджуваний період частка сільгосп підприємств в обсягах виробництва продукції свинарства зростає з 49,8% до 56,5%, або на 6,7 в.п., відповідно їх частка в обсягах реалізації свинини збільшилася з 43,4% до 54,3%, або на 10,9 в.п. З використанням факторного аналізу було проведено порівняння динаміки виробництва приросту живої маси свиней на відгодівлі окремими категоріями виробників продукції свинарства за досліджуваний період і підтверджено досить високий та стабільний рівень продуктивності тварин в сільгосп підприємствах порівняно з господарствами населення (табл. 2).

2. Факторний аналіз виробництва свинини сільськогосподарськими підприємствами та господарствами населення в Україні у 2012-2019 рр.

Показники	Сільськогосподарські підприємства		Господарства населення	
	2012	2019	2012	2019

Поголів'я свиней, тис. гол.	3556,9	3300,1	4019,8	2427,3
Річний приріст свиней на 1 голову, кг	0,1369	0,1655	0,1217	0,1734
Вирощування свиней (жива маса), тис. т	487,0	546,1	489,2	420,8
Збільшення (+), зменшення (-) у 2019 р. проти 2012 р., тис. т загальне:		59,1		-68,4
у т.ч. за рахунок поголів'я свиней		-35,3		-193,8
за рахунок продуктивності тварин		94,4		125,4

Джерело: складено на основі [9]

Посилення позицій підприємств у нарощуванні обсягів продукції свинарства відбувалося за більш ощадливого використання кормів та значного відставання середньої ваги тварин, що реалізовано на забій, порівняно з господарствами населення.

Результати дослідження підтверджують підвищення ролі сільськогосподарських підприємств у виробництві продукції свинарства. На основі проведеного аналізу виявлено, що проявами трансформаційних процесів в промисловому свинарстві України є:

- скорочення кількості промислових свиного господарств з 3,74 тис. у 2013 р. до 1,73 тис. у 2019 р. (від 200 до 500 підприємств щороку), що призводить до зменшення робочих місць та суттєво скорочує обсяги бюджетних надходжень;

- укрупнення вітчизняних промислових свиного господарств з поступовим скороченням чисельності малих виробників: 72% промислових свиней сконцентровано в комплексах потужністю понад 5 тис. голів, 13% - в підприємствах потужністю від 2 до 5 тис. голів і лише 6% - на підприємствах з утриманням 1-2 тис. голів.

Можна стверджувати, що визначені нами структурні зміни сприяють відбору виробників, готових відповідати на запити ринку щодо підвищення ефективності, конкурентоспроможності та біобезпеки виробництва продукції свинарства. Підтвердженням цьому є більш привабливі умови реалізації виробленої продукції саме виробниками свинини потужністю понад 5 тис. голів. На основі проведеного аналізу визначено, що у 2019 році 67% підприємств реалізували вирощених свиней

за середньою ціною 30-40 тис. грн. за тону живої маси, ще 8,9% господарств - за ціною 40-50 тис. грн., що забезпечило 93,7% загального доходу від реалізації даного виду тваринницької продукції.

Однак, за досить високого рівня собівартості виробництва (в середньому 34 тис. грн. за тону живої маси без ПДВ), ефективність виробництва свинини сільськогосподарськими підприємствами є невисокою (табл. 3).

3. Ефективність виробництва свиней на м'ясо в сільськогосподарських підприємствах України у 2012-2019 рр.

Показник	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Рівень рентабельності (збитковості) виробництва свиней на м'ясо, %	1,8	0,2	5,6	12,6	-4,1	3,5	6,9	4,7

Джерело: складено на основі [10]

Та якщо у 2019 р. в Україні прибутковим у тваринництві було виробництво молока (3,5 млрд грн) та приріст живої маси свиней (0,63 млрд грн), то у 2020 р. прибутковим залишилось лише виробництво молока – 3,8 млрд грн, збитки ж на виробництві свиней сягали 0,7 млрд грн. Як зазначає Ю. Лупенко, збитки у тваринництві склалися під впливом випереджаючого зростання собівартості на 5,7%, тоді як виручка від реалізації продукції зросла лише на 0,7% [3].

Отже, в галузі є проблеми зі збутом продукції за ефективною ціною через невисоку купівельну спроможність населення та обмежені можливості з експорту. Водночас, важливим чинником підвищення ефективності галузі є постійне нарощування продуктивності тварин, що у значній мірі впливає на рівень собівартості продукції свинарства.

З огляду на те, що свинарство – це галузь, яка потребує залучення значних інвестицій й передбачає певний строк їх окупності, для сільськогосподарських підприємств як потенційних інвесторів слід визначити ємність ринку свинини.

Як свідчать дані табл. 4, рівень споживання свинини з розрахунку на одну особу в Україні у 2019 році становив 19,2 кг, або менше 2/3

рекомендованої норми для задоволення фізіологічної потреби (раціональна норма споживання свинини становить 30 кг на людину в рік).

Низький рівень споживання свинини обумовлений високою ціною на даний вид тваринницької продукції та низькою купівельною спроможністю населення. Натомість в Євросоюзі споживання свинини досягає 45 кг на людину в рік, у Китаї – 40, у Росії – 30 кг [4].

4. Рівень споживання та самозабезпеченості продукцією свинарства в Україні у 2012-2019 рр.

Показники	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Споживання свинини в розрахунку на душу населення, кг	21,1	21,8	20,0	18,1	19,4	19,1	20,4	19,2
Рівень самозабезпеченості продукцією свинарства, %	73	77	88	97	92	90	86	88

Джерело: складено на основі [10]

Рівень самозабезпеченості продукцією свинарства коливається від 73 до 97% за досліджуваний період і у 2019 році становив 88%. Згідно з нашими розрахунками, за рахунок доведення рівня споживання українцями свинини до біологічно обґрунтованих норм (30-19,2 кг) можна очікувати нарощування ємності внутрішнього ринку продукції свинарства на 335 тис. т, або майже на чверть. Для сільськогосподарських підприємств як потенційних інвесторів даний висновок є серйозним сигналом щодо можливості інвестування коштів в галузь та розширення масштабів діяльності, проте лише за умови відповідних зустрічних кроків держави у напрямку проведення адекватної та зваженої політики державного регулювання та державної підтримки галузі та заходів, спрямованих на підтримку купівельної спроможності населення [11].

З метою відновлення вітчизняного свинарства Асоціацією свинарів України було напрацьовано секторальну стратегію свинарства на 2020-2025 роки [12]. Для її розробки було застосовано SWOT-аналіз, як інструмент, що дає змогу виявити сильні і слабкі сторони, загрози та

можливості; здійснити вибір стратегії на основі логічно узгодженої схеми взаємодії факторів внутрішнього і зовнішнього середовища [13,14,15].

На основі опрацювання результатів SWOT-аналізу, нами було визначено найбільш вагомі і пріоритетні фактори; виявлено зв'язок між факторами внутрішнього та зовнішнього середовища, що дозволило сформулювати сценарії розвитку промислового свинарства України (табл. 5).

5. Сценарії розвитку підприємств промислового свинарства України на основі SWOT - аналізу

	Можливості : Збільшення кількості споживачів. Розширення ринкового потенціалу. Інтенсифікація виробництва.	Загрози: Кліматичні зміни. Неконтрольоване поширення АЧС. Низька купівельна спроможність населення.
Сильні сторони: Наявність кормової бази та відносно дешевої робочої сили. Наявність підприємств з прогресивними технологіями вирощування свиней. Поступовий вихід з ринку неефективних виробників.	Відновлення поголів'я свиней, нарощування обсягів промислового виробництва свинини Розробка та впровадження кращих практик та стандартів сталого виробництва продукції. Підвищення сталості та ефективності виробництва продукції свинарства.	Підвищення рівня самозабезпеченості свининою та м'ясопродуктами. Збільшення обсягів експорту свинини. Підвищення інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності промислового свинарства.
Слабкі сторони Висока конкуренція з курятиною та продуктами-субститутами. Обмеження зовнішніх каналів збуту Відсутність страхових програм у свинарстві. Низький рівень біобезпеки свиногосподарств та по ланцюгу виробництва свинини.	Формування ефективного виробничо-збутового ланцюга Створення та просування вітчизняного бренду на зовнішніх ринках. Розширення програм державної підтримки галузі. Покращення рівня біобезпеки свиногосподарств.	Формування позитивного іміджу галузі; ефективна політика підвищення доходів населення Впровадження компарменталізації. Реалізація стратегії боротьби з АЧС. Покращення контролю епізоотичної ситуації та простежуваності по ланцюгу виробництва свинини.

Джерело: розроблено автором на основі [12]

Розроблені нами сценарії розвитку підприємств промислового свинарства відповідають стратегічним цілям розвитку галузі свинарства, задекларованим секторальною стратегією розвитку галузі, а саме:

збільшення попиту на свинину та продукти з неї; створення сприятливого бізнес-середовища; посилення контролю АЧС та систем простежуваності по ланцюгу виробництва свинини; формування ефективного виробничо-збутового ланцюга; посилення позиції на внутрішньому ринку та розширення географії поставок вітчизняної свинини; підвищення сталості та ефективності виробництва свинини в Україні.

Отже, можемо стверджувати, що запропонований нами концептуальний підхід є достатньо обґрунтованим і може застосовуватися при формуванні стратегії розвитку підприємств промислового свиначства України.

Висновки. В результаті дослідження визначено відмінності в динаміці показників діяльності в розрізі окремих категорій виробників та підтверджено підвищення ролі сільськогосподарських підприємств у виробництві продукції свиначства, що супроводжується укрупненням вітчизняних промислових свиного господарств та поступовим скороченням чисельності малих виробників. Визначено, що за рахунок доведення рівня споживання українцями свинини до біологічно обґрунтованих норм можна очікувати нарощування ємності внутрішнього ринку продукції свиначства на 335 тис. т, або майже на чверть.

На основі результатів SWOT-аналізу систематизовано сильні та слабкі сторони; можливості та загрози підприємств промислового свиначства; виявлено зв'язок між факторами внутрішнього та зовнішнього середовища, що дозволило сформулювати сценарії розвитку промислового свиначства України. Запропонований концептуальний підхід до удосконалення стратегічного аналізу галузі свиначства з розробкою сценаріїв розвитку промислового свиначства України на основі SWOT-аналізу є достатньо обґрунтованим і може застосовуватися при формуванні стратегії розвитку підприємств промислового свиначства України.

Список використаних джерел

1. Глобальный рынок мяса и инвестиционные возможности в Украине. URL: <https://inventure.com.ua/analytics/investments/globalnyj-rynok-myasa-i-investicionnaya-privlekatelnost-ukrainy>
2. Міжнародний конгрес «Прибуткове свиначство». URL: <http://pigcongress.org/2019/ukr>

3. В Україні тваринництво стало збитковим вперше з 2007 року.
URL: <https://agropolit.com/news/19586--v-ukrayini-tvarinnitstvo-stalo-zbitkovim-vpershe-z-2007-ekspert>
4. Копитець Н. Г., Волошин В. М. Сучасний стан та тенденції ринку м'яса. Економіка АПК. 2020. № 6. С. 59 - 67. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202006059>
5. Леськів І.Ю. Тенденції та напрями розвитку виробництва м'яса в Україні//Інноваційна економіка. 2018. №9-10(77). С. 32-40. URL: <http://inneco.org/index.php/innecoou/article/view/331/393>
6. Рудич О. О., Ібатуллін М. І., Підгорний А. В. Економічні засади виробництва продукції свинарства в сільськогосподарських підприємствах в аспекті екологічних вимог //Економіка та управління АПК. 2018. № 1. С. 95–103.
7. Якобчук В.П., Кравець І.В., Русак О.П. Інноваційний розвиток галузі свинарства: монографія. Житомир.: В-во Євенок О.О., 2012. 188 с.
8. Підгорний А. В. Пріоритетні напрями підвищення ефективності виробництва продукції свинарства у сільськогосподарських підприємствах// Економіка та управління АПК. 2019. № 1. С. 50–64.
9. Тваринництво України за 2019 рік/ відп. за вип. О. Прокопенко. К: Держстат, 2020. 158 с. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/05/zb_tvaryny_2019.pdf
10. Сільське господарство України за 2019 рік: статистичний збірник/ відп. за вип. О. Прокопенко. К: Держстат, 2020. 230 с. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm
11. Калашнікова Т.В., Калашніков А.О. Інституційні засади державної підтримки розвитку аграрного сектора// Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2019. Вип. 2(42). С. 58-67.
12. В Україні створили стратегію розвитку вітчизняного свинарства.
URL: <https://agroreview.com/news/v-ukrayini-stvoryly-stratehiyu-rozvytku-vitchyznyanoho-svynarstva>
13. 10 інструментів для SWOT-аналізу. URL: <https://bakertilly.ua/news/id48895>
14. Фучеджи В.І. SWOT-аналіз як інструмент антикризового фінансового управління // Актуальні проблеми розвитку економіки

регіону. 2013. Вип. 9(2). С. 156-161. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprer_2013_9\(2\)_31](http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprer_2013_9(2)_31).

15. Калашнікова Т., Антибура О. SWOT-аналіз як інструмент управління розвитком підприємства в галузі свинарства // Матеріали Четвертої Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Управління розвитком соціально-економічних систем». Харків: ХНТУСГ, 2020. С. 429-432.

References

1. Global'nyy rynek myasa i investitsionn-yye vozmozhnosti v Ukraine. URL: <https://inventure.com.ua/analytics/investments/globalnyj-rynok-myasa-i-investicionnaya-privlekatelnost-ukrainy>

2. Mizhnarodny`j kongres «Pry`butkove svy`narstvo». URL: <http://pigcongress.org/2019/ukr>

3. V Ukrayini tvary`nny`cztvo stalo zby`tkovy`m vpershe z 2007 roku. URL: <https://agropolit.com/news/19586--v-ukrayini-tvarinnitstvo-stalo-zbitkovim-vpershe-z-2007-ekspert>

4. Копы`tecz` N. G., Voloshy`n V. M. Suchasny`j stan ta tendenciyi ry`nku m'yasa. Ekonomika APK. 2020. # 6. S. 59 - 67. URL: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202006059>

5. Les`kiv I.Yu. Tendenciyi ta napryamy` rozvy`tku vy`robny`cztva m'yasa v Ukrayini//Innovacijna ekonomika. 2018. #9-10(77). S. 32-40. URL: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/331/393>

6. Rudy`ch O. O., Ibatullin M. I., Pidgorny`j A. V. Ekonomichni zasady` vy`robny`cztva produkciyi svy`narstva v sil`s`kogospodars`ky`x pidpry`yemstvax v aspekti ekologichny`x vy`mog //Ekonomika ta upravlinnya APK. 2018. # 1. S. 95–103.

7. Yakobchuk V.P., Kravecz` I.V., Rusak O.P. Innovacijny`j rozvy`tok galuzi svy`narstva: monografiya. Zhy`tomy`r.: V-vo Yevenok O.O., 2012. 188 s.

8. Pidgorny`j A. V. Priory`tetni napryamky` pidvy`shhennya efekty`vnosti vy`robny`cztva produkciyi svy`narstva u sil`s`kogospodars`ky`x pidpry`yemstvax// Ekonomika ta upravlinnya APK. 2019. # 1. S. 50–64.

9. Tvary`nny`cztvo Ukrayiny` za 2019 rik/ vidp. za vy`p. O. Prokopenko. K: Derzhstat, 2020. 158 s. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/05/zb_tvaryny_2019.pdf
10. Sil`s`ke gospodarstvo Ukrayiny` za 2019 rik: staty`sty`chny`j zbirny`k/ vidp. za vy`p. O. Prokopenko. K: Derzhstat, 2020. 230 s. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm
11. Kalashnikova T.V., Kalashnikov A.O. Insty`tucijni zasady` derzhavnoyi pidtry`mky` rozvy`tku agrarnogo sektora// Ekonomika. Finansy`. Menedzhment: aktual`ni py`tannya nauky` i prakty`ky`. 2019. Vy`p. 2(42). S. 58-67.
12. V Ukrayini stvory`ly` strategiyu rozvy`tku vitchy`znyanogo svy`narstva. URL: <https://agroreview.com/news/v-ukrayini-stvoryly-stratehiyu-rozvytku-vitchyznyanoho-svynarstva>
13. 10 instrumentiv dlya SWOT-analizu. URL: <https://bakertilly.ua/news/id48895>
14. Fuchedzhy` V.I. SWOT-analiz yak instrument anty`kry`zovogo finansovogo upravlinnya // Aktual`ni problemy` rozvy`tku ekonomiky` regionu. 2013. Vy`p. 9(2). S. 156-161. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprer_2013_9\(2\)_31](http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprer_2013_9(2)_31).
15. Kalashnikova T., Anty`bura O. SWOT-analiz yak instrument upravlinnya rozvy`tkom pidpry`yemstva v galuzi svy`narstva // Materialy` Chetvertoyi Mizhnarodnoyi naukovo-prakty`chnoyi internet-konferenciyi «Upravlinnya rozvy`tkom social`no-ekonomichny`x sy`stem». Xarkiv: XNTUSG, 2020. S. 429-432.

Т.В. Калашникова. Стратегический анализ и перспективы развития свиноводства в Украине.

Определены различия в динамике показателей деятельности в разрезе отдельных категорий производителей и подтверждено повышение роли сельскохозяйственных предприятий в производстве продукции свиноводства. Осуществлен стратегический анализ отрасли свиноводства с определением основных перспективных направлений ее развития. Предложен концептуальный подход к совершенствованию стратегического

анализа отрасли свиноводства с разработкой сценариев развития промышленного свиноводства Украины на основе SWOT-анализа с целью наращивания объемов производства качественной и безопасной продукции.

Ключевые слова: животноводство, свиноводство, категории производителей, стратегический анализ, SWOT-анализ, сценарии развития промышленного свиноводства.

T.V. Kalashnikova. Strategic analysis and perspectives for the development of pig breeding in Ukraine. Ukraine has significant prerequisites for the successful development of the livestock industry: sufficient fodder base, many years of experience, inexpensive labor. Pig breeding is the second most important branch of animal husbandry in Ukraine. The study identified a steady downward trend in pigs, with a faster decline in pigs in households; rather high and stable level of pig productivity in agricultural enterprises compared to households. The growing role of agricultural enterprises in the production of pig products has been confirmed. The study of transformation processes in industrial pig breeding in Ukraine revealed a number of features: reduction in the number of industrial pig farms; consolidation of domestic industrial pig farms and gradual reduction of the number of small producers in the pig industry. Such structural changes facilitate the selection of producers willing to respond to market demands to increase the efficiency, competitiveness and biosafety of pig production. It is determined that by bringing the level of pork consumption by Ukrainians to biologically justified norms, we can expect an increase in the capacity of the domestic market of pig products by 335 thousand tons, or almost a quarter. Based on the results of the SWOT-analysis, the strengths and weaknesses are systematized; opportunities and threats of industrial pig breeding enterprises; the connection between the factors of the internal and external environment was revealed, which allowed to form the scenarios of the development of industrial pig breeding in Ukraine. The proposed conceptual

approach to improving the strategic analysis of the pig industry with the development of scenarios for the development of industrial pig farming in Ukraine on the basis of SWOT-analysis is quite reasonable and can be used in developing a strategy for industrial pig farming in Ukraine.

Key words: livestock, pig breeding, producer categories, strategic analysis, SWOT-analysis, scenarios of industrial pig breeding development.